

I

Kapitola první

V neviditelné kleci	19
O volných ptácích	19
Potulka po lese	20
Na návštěvě u křivonosky jedlové	22
Lesní zajatci	23
Vchod zakázán	25
Setkání s předky	27

Kapitola druhá

Hrdina a jeho rodiče

O babičce a bratrancích našeho hrdiny	28
Naši příbuzní — Růžena a Rafael	30
Může se šimpanz stát člověkem?	32
Náš hrdina se učí chodit	34
Jak nohy uvolnily ruce k práci	35
Náš hrdina se spouští na zem	36
Ztracený článek řetězu	39

Kapitola třetí

Po stopách rukou

Člověk porušuje pravidla	43
Po stopách rukou	44
Živá lopata a živý sud	46
Člověk s lopatou místo ruky	48
Mistr — člověk a mistr — řeka	49
Začátek životopisu	50

Člověk získává čas	53
Člověk — sběratel	54

Kapitola čtvrtá

Konec a začátek světa

Neštěstí na obzoru	55
Válka lesů	56
Konec světa	60
Počátek světa	61
Kniha s kamennými stránkami	62
Člověk vychází z lesů	63
Slovo, které třeba umět číst	64
Konec závodu	67
Člověk vytváří druhou přírodu	68

Kapitola pátá

Škola — tisíciletka

První cesta do minulosti	69
Škola tisíciletka	71
Druhá cesta do minulosti	73
Řeč bez řeči	76
Posunky obrazové	78
Stránka ze slovníku posunků	78
Naše vlastní posunková řeč	79
Člověk rozvíjí svůj rozum	81
Jak si jazyk a ruka vyměnily úlohy	82
Řeka a její prameny	84

II

Kapitola první

V opuštěném domě	89
Dlouhá ruka	92

Živý vodopád	94
Noví lidé	96
První kapitola z historie obydlí	97
Obrazárna pod zemí	101
Záhada a rozluštění	102

Kapitola druhá

Rozmluva s předky

Povídka o misionáři, beranu a portrétu královny

Viktorie	106
Co si naši předkové mysli o světě	108
Rozmluva s předky	110
Zlomky prajazyka	112

Kapitola třetí

Veliké jaro

Ledy začaly ustupovat	115
V zajetí ledu	116
Člověk bojuje s lesy	118
Čtyřnohý přítel	119
Člověk bojuje s řekou	121
Praotec našich lodí	122
O prvních řemeslnících	124
Zrno svědčí	125
Staré v novém	127
Stolečku, prostři se!	130

Kapitola čtvrtá

Po tisíciletích

Ručička posunuta	132
Co vypráví jezero	134
První tkanina	136
O prvních hornících a hutnících	137
Pracovní kalendář	139

Kapitola pátá

Dvojí zákon	142
-----------------------	-----

Objevení Ameriky	143
Řetěz omylů	147

Kapitola šestá

Živé nástroje

Sedmimílové boty	151
Stará budova začíná praskat	152
První kočovníci	156
Živý nástroj	157
Paměť a památník	158
O otrocích a volných lidech	160
Obležení pevnosti	162
Mrtví vyprávějí o živých	163
Člověk vytvoří nový kov	165
Vlastní a cizí	166

Kapitola sedmá

Rozšíření světa

Počátky vědy	168
Bohové odcházejí na Olymp	170
Svět se rozšířil	172
O prvních pěvcích	174

III

Člověk putuje po světě

O tom, jak člověk žil v těsném domečku, jak našel klíč ke dveřím a vyšel ven	181
Člověk se dostává do světa, jemuž nerozumí	188
První slovo vědy	193
Věda si začíná uvědomovat, že není náboženstvím, nýbrž vědou	201
Věda začíná oddalovat stěny	205

Bitva na hranicích

- O starém pěvci, který zpíval nové písně 209
Zastánci starého chtějí dostat vědu na svou stranu 213
O zlostném poustevníku, který učil lidi myslet . . 221
O vavřínovém věnci, nasazeném na skrář předčasně 227

Vítězství a porážka

- Čtenář se setkává s cestovatelem Herodotem a v pří-
stavu poslouchá vyprávění námořníků. 231
Čtenář se dostává do vybrané athénské společnosti
a účastní se debaty o aktualitách 237
Hymna k oslavě člověka 243
Cesta vede do slepé uličky 248
Člověk se ohlíží zpět 253
Prometheovi dávají pouta 255

Na rozcestí

- Člověk začíná pochybovat o svých silách 257
„Poznej sám sebe“ 260
Ve světě chimér 269
Putování k hvězdám a atomům 276
Pokrokaři a zpátečníci 280
Člověk hledá cestu 282

Cesta myslitelů

- Dva způsoby dobytí světa 290
O nepřátelství a přátelství. 295
Čtenář nepoznává známá města 298
Hlava a ruce 304
Cesta mudrců 310
Věda ukazuje, co dokáže 315
Člověk oživuje věci 319
Souboj s osudem 321

O otrokářích a otrocích

Cesta vede do Říma	322
Lidé a zvířata	327
Otroci se zvedají proti otrokářům	330
Jak maličká Judea bojovala s velkým Římem.	335
O kruté škole, do které se člověk dostal	338
Potomci soudí.	341

Vzlet a pád

Člověk cestuje moři a tisíciletími	345
Let nad světem	348
Co před dvěma tisíci lety zpomalilo kroky vládce?	355
Člověk zrazuje zlořečenou vědu	361

IV

Hradby se znovu sesouvají

O posledních Římanech	371
Věda se stává vyhnancem a utíká se do klášterů	377
Svět začíná být zase těsným	380
Na východě se rozednívá	384

Dva světy

Na jeviště vcházejí noví herci	386
Plavba kolem světa	391
O mladých dědicích staré kultury	393
Knihovna u Zlaté brány	399

Východní bohatství

Ráno a večer	403
O kalifově paláci a knihkupcově krámku.	408

Co se dělo na Západě, když na Východě došlo k vy-
líčeným událostem 415

Svět se rozšiřuje

Svět se znovu rozšiřuje 419

S trhu na trh 422

„Jedno srdce“ 424

O knihách, školách, universitách 429

Historie Bernarda a Abélarda 433

Čtenář se dostává do kouzelníkovy věže 437

Člověk se ptá hvězd 440

Čtenář potkává sluhu kanovníka a poslouchá jeho
vyprávění 443

Lidstvo v nebezpečí

Lidstvu hrozí nebezpečí 447

Obr vítězí 451

Cesta jde do kopce

Člověk se prochází po planetě 456

„Putování přes tři moře“ 457

Jak se shromažďovala bohatství 460

Starověký Řím jde na návštěvu k potomkům 465

Čtenář se setkává se skutečným velikánem. 471

Velikán kráčí přes oceány

Člověk přestupuje práh oceánu 476

O těch, kteří zatarasili moře 478

O třech mysech 481

Cena objevu 485

O novém světě a starých předsudcích 489

Člověk obeplouvá zeměkouli. 492

Zeměkoule se stává jablkem sváru 494

Povídka o třech lodích a o veliké Severní zemi 500

Knihy Velké mapy 509

Svět nelze poznat

Čtenář se ohlíží po cestě, kterou člověk urazil . . .	513
Poznat svět není snadné	515

Historie jedné knihy

Kniha leží na stole	518
Kniha dostala přítele	521

Hradby se rozestupují

Jak se Koperníkova kniha dostala do rukou jedno- ho mladého mnicha	526
Bruno se přesvědčuje, že je pro něho na zemi málo místa	531
Člověk hledí do budoucnosti	535
Závěr	539
Poznámka	541
Jmenný seznam	543